

VU Research Portal

Case note: Rechtbank Zwolle-Lelystad

Akkermans, A.J.

2006

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Akkermans, A. J., (2006). *Case note: Rechtbank Zwolle-Lelystad*, No. 53, Oct 19, 2005. (Jurisprudentie aansprakelijkheid; Vol. 2006, No. 4).

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

ding de proceskosten te compenseren.

6. De beslissing

De rechtbank, veroordeelt gedaagden om tegen behoorlijk bewijs van kwijting aan eisers te betalen het bedrag van € 912,74 (zegge: negenhonderden-twaalf euro en vierenzeventig eurocent), vermeerderd met de wettelijke rente vanaf de dag der dagvaarding tot aan de dag der voldoening; compenseert de proceskosten aldus dat iedere partij de eigen kosten draagt; verklaart dit vonnis voorzover het de veroordeling betreft uitvoerbaar bij voorraad; wijst af het meer of anders gevorderde.

eiseres,
advocaat: mr. H. Post te Helmond,
en
Van D. te Dedemsvaart, gemeente Hardenberg, gedaagde,
procureur: mr. R.H. Broeksema.

18 mei 2005 (tussenvonnis)

Procesgang
(...; red.)

Conclusies van partijen

De vordering van Interpolis strekt ertoe dat de rechtbank bij vonnis, uitvoerbaar bij voorraad, Van D. zal veroordelen:

- tot betaling van € 7.368,05, vermeerderd met de wettelijke rente van 4,00% per jaar over € 6.460,13, vanaf 17 mei 2004 tot aan de dag der algehele voldoening;
- in de kosten van dit geding, vermeerderd met de wettelijke rente over de proceskosten, vanaf veertien dagen na betekening van het in deze te wijzen vonnis.

Tegen deze vordering heeft Van D. verweer gevoerd met conclusie dat de rechtbank Interpolis niet-ontvankelijk zal verklaren in haar vordering, althans deze vordering zal afwijzen, althans deze zal matigen tot een door de rechtbank in goede justitie vast te stellen bedrag, met veroordeling van Interpolis in de kosten van deze procedure.

Motivering

Vaststaande feiten

1. Tussen partijen staat als enerzijds gesteld en anderzijds niet of onvoldoende gemotiveerd weersproken, dan wel op grond van de onbetwiste inhoud van overgelegde producties, het navolgende vast.
2. Op 15 november 2000 is ten gevolge van brandstichting schade ontstaan aan een bij Interpolis verzekerde auto. Bij de brandstichting waren vier personen, waaronder Van D., betrokken.
3. Interpolis heeft de eigenaar van voornoemde auto op 29 november 2000 schadeloos gesteld door betaling van € 6.460,13.
4. Van D. is bij vonnis van 23 maart 2001 strafrechtelijk veroordeeld voor de brandstichting. Interpolis heeft zich niet als benadeelde partij in het strafproces gevoegd.

Regres

53

Rechtbank Zwolle-Lelystad
19 oktober 2005, nr. 97882/HA ZA 04-775
(mr. Vegter)
Noot A.J. Akkermans

Regres. Groepsaansprakelijkheid.

[BW art. 6:162, 6:166, 6:179; WvK art. 284]

Brandstichting. Brandverzekeraar neemt verhaal op persoon die zijn aansteker uitleende aan een groep brandstichters. Hij heeft zijn vordering aanvankelijk uitsluitend op art. 6:166 BW (groepsaansprakelijkheid) gebaseerd. Art. 6:197 BW (tijdelijke regeling verhaalsrechten) staat aan de rechtstreekse toepasselijkheid van art. 6:166 in de weg. Eiser heeft op dit punt geen verweer gevoerd. De rechtbank heeft partijen niet willen overvallen met een verrassingsbeslissing en heeft eiser toegestaan de grondslag van zijn vordering aan te vullen. Eiser baseert zijn vordering thans primair op art. 6:162 BW. De rechtbank wijst de vordering af, omdat geen oorzakelijk verband zou bestaan tussen de gedraging van gedaagde en de schade.

De naamloze vennootschap *NV Interpolis Schade* te Tilburg,

5. Bij brief van 10 december 2002 heeft Interpolis Van D. aansprakelijk gesteld voor de schade. Vervolgens heeft Interpolis Van D. schriftelijk aangemaand en in gebreke gesteld. Daarna heeft Interpolis de vordering ter incasso in handen van haar gemachtigde gesteld. Een en ander heeft niet geleid tot betaling van de gestelde schade.

Standpunten van partijen

6. Het standpunt van Interpolis komt – zake-lijk weergegeven – op het volgende neer. Interpolis is ingevolge artikel 284 van het Wetboek van Koophandel gesubrogeerd in de rechten van de eigenaar van de in brand gestoken auto. Aangezien alle bij de brandstichting betrokken personen hoofdelijk aansprakelijk zijn, kan Interpolis volstaan met het aanspreken van een van hen – Van D. – voor de gehele schade. Van D. kan op zijn beurt verhaal nemen op de anderen. Van D. heeft bij de brandstichting een grotere rol gespeeld dan hij nu doet voorkomen. Zijn civielrechtelijke aansprakelijkheid kan gebaseerd worden op zijn strafrechtelijke veroordeling. Maar ook indien de rol van Van D. bij de brandstichting marginaal was, is hij vanwege zijn gedragingen in groepsverband hoofdelijk aansprakelijk. De persoonlijkheid van Van D. doet aan het voorgaande niets af. Voor matiging van de vordering bestaat geen aanleiding. De vordering is als volgt opgebouwd:

dagwaarde auto	€ 5.552,57
accessoires	€ 907,56
wettelijke rente tot 17 mei 2004	€ 115,74
buitengerechtelijke kosten incl. niet verrekenbare BTW	€ 788,97
leges	€ 3,21
totaal	€ 7.368,05.

7. Het standpunt van Van D. komt – zakelijk weergegeven – op het volgende neer. De betrokkenheid van Van D. bij de brandstichting dient te worden gezien in het licht van zijn persoonlijkheid op dat moment. Van D. heeft feitelijk geen deel uitgemaakt van de groep die de brand heeft gesticht. Hij heeft slechts een marginale rol gespeeld en zijn strafrechtelijke veroordeling is geen reden om bij voorbaat civielrechtelijke aansprakelijkheid aan te nemen. Van D. is gelet op het voorgaande, dan wel op grond van de redelijkheid en billijkheid niet hoofdelijk aansprakelijk. De hoogte van de gevorderde schade wordt betwist. Subsidiair

dient het gevorderde bedrag te worden gematigd. Ten slotte wordt betwist dat buitengerechtelijke kosten zijn gemaakt die voor vergoeding in aanmerking komen.

Beoordeling van het geschil

8. Partijen twisten thans over de vraag of Van D. hoofdelijk aansprakelijk is voor de schade die op 15 november 2000 ten gevolge van brandstichting is ontstaan aan de bij Interpolis verzekerde auto. De rechtbank overweegt daarover het volgende.

9. Interpolis baseert haar vordering blijkens het door haar gestelde op onrechtmatige daad in groepsverband als bedoeld in artikel 6:166, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek. In dit artikel wordt bepaald dat indien één van tot een groep behorende personen onrechtmatig schade toebrengt en de kans op het aldus toebrengen van schade deze personen had behoren te weerhouden van hun gedragingen in groepsverband, zij hoofdelijk aansprakelijk zijn indien deze gedragingen hun kunnen worden toegerekend.

10. In artikel 6:197, tweede lid, onder a van het Burgerlijk Wetboek wordt bepaald dat de rechten uit artikel 166 niet vatbaar zijn voor subrogatie krachtens artikel 284 van het Wetboek van Koophandel, behoudens voor zover de uitkering door de verzekeraar de aansprakelijkheid van de verzekerde betreft en een ander krachtens dit artikel mede aansprakelijk was.

11. Voornoemd artikel 166 is in 1992 in het (Nieuw) Burgerlijk Wetboek opgenomen en vormde – tezamen met een aantal andere artikelen – een uitbreiding van de bestaande aansprakelijkheidsgronden. Teneinde alleen de benadeelde van deze uitbreiding te laten profiteren en niet tevens diens verzekeraar, is tegelijkertijd artikel 197 in werking getreden. Artikel 197 bevat dwingend recht, blijkens het bepaalde in het derde lid.

12. Nu noch Interpolis, noch Van D. in de procedure het bepaalde in artikel 6:197, tweede lid, onder a, van het Burgerlijk Wetboek in hun stellingen hebben betrokken, zal de rechtbank hen daartoe achtereenvolgens alsnog in de gelegenheid stellen.

13. Voor het overige zal iedere beslissing worden aangehouden.

Beslissing

De rechtbank stelt Interpolis in de gelegenheid

zich bij akte uit te laten zoals aangegeven in rechtsoverweging 12. De zaak zal daartoe worden verwezen naar de rolzitting van woensdag 15 juni 2005, ambtshalve peremptoir.

Aansluitend zal Van D. een zelfde termijn worden gelaten voor antwoordakte van zijn zijde, ambtshalve peremptoir.

De rechtbank houdt iedere verdere beslissing aan.

19 oktober 2005 (eindvonnis)

Procesgang
(...; red.)

Motivering

1. De rechtbank handhaaft en verwijst naar hetgeen zij in voormeld tussenvonnis heeft overwogen.
2. Partijen zijn bij voornoemd tussenvonnis in de gelegenheid gesteld het bepaalde in artikel 6:197, tweede lid, onder a BW alsnog in hun respectieve stellingen te betrekken.
3. Interpolis heeft naar aanleiding daarvan gesteld dat zij de vordering primair baseert op het bepaalde in artikel 6:162 BW. Aldus heeft zij blijkbaar de grondslag van haar vordering aangevuld. Anders dan Van D. heeft gesteld is dat toelaatbaar, omdat Interpolis op de voet van het bepaalde in artikel 130, eerste lid van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv.) de grondslag van de eis kan veranderen zolang nog geen eindvonnis is geweest. Daarbij komt dat het standpunt van Van D. op dit punt niet als een daadwerkelijk bezwaar tegen de aanvulling van de grondslag kan worden opgevat, aangezien hij verzuimd heeft enigerlei feiten en omstandigheden aan te voeren waaruit kan worden afgeleid (dat hij van mening is) dat die aanvulling in strijd is met de eisen van een goede procesorde zoals bedoeld in genoemd artikel 130, eerste lid Rv.
4. De vordering op de grondslag van artikel 6:162 BW is evenwel niet toewijsbaar. Immers, de strafrechtelijke veroordeling van Van D. wegens medeplegen van het strafbare feit dat tot de schade in kwestie heeft geleid, bewijst uitsluitend dat hij behoorde tot een groep personen die onrechtmatig jegens de verzekerde van Interpolis heeft gehandeld. Het vonnis bevat echter geen oordeel van de strafrechter, dat dwingend bewijs in deze procedure oplevert, dat Van D. daarnaast onrechtmatig heeft ge-

handeld als bedoeld in artikel 6:162 BW. Voor de beoordeling van dat laatste is van belang dat blijkens de stellingen van partijen de concreet-feitelijke handeling van Van D. in het kader van de schadeveroorzakende gebeurtenis uitsluitend betrof de uitlening van zijn vuuraansteker aan een ander die deel uitmaakte van de groep personen. Die specifieke, op zichzelf staande verrichting levert echter geen zelfstandige onrechtmatige daad jegens het slachtoffer op, omdat bepaald niet kan worden geconcludeerd dat tussen deze gedraging en de schade in kwestie een oorzakelijk verband bestaat.

5. Verder heeft Interpolis onder aanvoering van een aantal argumenten betoogd dat met betrekking tot de grondslag van onrechtmatige daad in groepsverband, zoals bedoeld in artikel 6:166 BW, het bepaalde in artikel 6:197 BW buiten toepassing moet worden gelaten.

6. Wat van die argumenten ook zij, artikel 6:197 BW is geldend en, blijkens het bepaalde in het derde lid, dwingend recht waaraan op de door Interpolis aangevoerde gronden niet voorbij kan worden gegaan. Gelet op rechtsoverwegingen 10 en 11 van genoemd tussenvonnis betekent zulks dat de hoofdvordering en de rente daarover op de hier bedoelde grondslag (ook) niet toewijsbaar is. Dit brengt mee dat de gevorderde buitengerechtelijke kosten evenmin toewijsbaar zijn.

7. Het overige verweer van Van D. behoeft ten slotte geen bespreking meer.

8. Interpolis zal als de in het ongelijk gestelde partij in de proceskosten van Van D. worden verwezen, met dien verstande dat de kosten van het vrijwaringsincident voor rekening van Van D. blijven, nu deze in feite nodeloos zijn gemaakt omdat hij ervan heeft afgezien X, Y en Z in de vrijwaringsprocedure te betrekken.

Beslissing

De rechtbank:

- I. wijst de vordering af;
- II. veroordeelt Interpolis in de kosten van deze procedure in de hoofdzaak. Deze kosten worden, voor zover tot op heden aan de zijde van Van D. gevallen, bepaald op € 1.248,=, waarvan € 1.176,= op de voet van artikel 243 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering aan de griffier van deze rechtbank betaald moet worden (op rekening van de Rabobank met nummer 1923.25.930 ten name van DS 548 Arrondissement Zwolle, Postbus 10067, 8000 GB

Zwolle onder vermelding van bovenstaand kenmerk).

NOOT

1. Art. 6:197 BW, de "Tijdelijke" (?) Regeling Verhaalrechten (TRV) ontzegt de regresnemer het beroep op art. 6:166 BW over de aansprakelijkheid voor handelen in groepsverband. Met betrekking tot dit artikel heeft in de literatuur van meet af aan een discussie gewoed of het wel iets toevoegt aan hetgeen reeds voortvloeit uit art. 6:162, de algemene grondslag voor de aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad.¹ Bij een regresvordering als de onderhavige zet de toepasselijkheid van de TRV deze kwestie uiteraard op scherp. Precies dezelfde rechtsvraag kwam aan de orde in het vonnis van de Rechtbank Breda 13 oktober 2004, «JA» 2005/5, m.nt. A.J. Akkermans. In die zaak overwoog de rechtbank dat de norm die art. 6:166 stelt aan de individuele deelnemer aan gedragingen in groepsverband evenzeer voortvloeit uit de maatschappelijke zorgvuldigheidnorm van art. 6:162, en paste zij art. 6:166 analoog toe. Zoals ik in mijn annotatie bij dat vonnis uiteenzette, kan deze analoge toepassing wat mij betreft de toets der kritiek doorstaan.

2. Bovenstaande beslissing van de Rechtbank Zwolle-Lelystad kan dat niet. Een andersluidend oordeel had langs twee wegen kunnen worden bereikt. Art. 6:166 had analoog kunnen worden toegepast, of de toepassing van art. 6:162 had tot de conclusie moeten leiden dat gedaagde aansprakelijk is onder toepassing van de figuur van de "mededaderschap", waarover zo dadelijk meer. Ik ken de feiten niet verdergaand dan zij uit bovenstaand vonnis blijken, en dat is uiteraard zeer beperkt. Maar dat voorbehoud gemaakt hebbende, lijkt het mij zacht gezegd geen overtuigend oordeel, dat het uitlenen van een aansteker geen zelfstandige onrechtmatige daad jegens de door de brandstichting benadeelde oplevert, "omdat bepaald niet kan worden geconclu-

deerd dat tussen deze gedraging en de schade in kwestie een oorzakelijk verband bestaat". Waarom dat niet zou kunnen worden geconcludeerd valt niet in te zien.

3. De ontwerpers van het nieuw BW hebben zich er destijds al rekenschap van gegeven dat de toegevoegde waarde van art. 6:166 ten opzichte van art. 6:162 beperkt is, maar oordeelden art. 6:166 niettemin nodig, onder andere "om buiten twijfel te stellen dat een deelnemer zich niet aan medeaansprakelijkheid kan onttrekken met een beroep op het ontbreken van causaal verband tussen zijn onrechtmatige gedraging en de door de benadeelde geleden schade".² Dit wordt geadstrueerd met het voorbeeld van een aantal deelnemers aan een relletje waarbij schade is ontstaan en elk der deelnemers die niet de facto de schade toebracht zou kunnen stellen dat, ook als hij niet had meegedaan, het relletje toch zou hebben plaatsgevonden. Degenen die menen dat de bepaling niets toevoegt wijzen erop dat met behulp van de art. 6:162 en 6:98 hetzelfde resultaat kan worden bereikt door niet het individuele handelen, maar het handelen van de groep als zodanig, als aanknopingspunt te nemen voor de vraag of causaal verband met de schade bestaat.³ Toen art. 6:166 er nog niet was gebeurde dat regelmatig in het kader van de figuur van de mededaderschap.⁴ In beide benaderingen komt het dan uiteindelijk aan op de vraag onder welke omstandigheden men een aangesproken persoon kan aanmerken als deelnemer aan een "groep". Zet men die stap, dan is daarmee het causaal verband met de schade gegeven. Men kan dit wat mij betreft gerust duiden als aansprakelijkheid zonder (individueel) *conditio sine qua non-verband*⁵ – er worden wel meer uitzonderingen op het csqn-vereiste gemaakt – maar dat is niet meer dan één van meerdere mogelijke voorstellingen van zaken.

4. Over de vraag wanneer sprake is van deelneming aan gedragingen in groepsver-

1. Zie in bevestigende zin met name R.J.B. Boonekamp, *Onrechtmatige daad in groepsverband volgens NBW* (diss. RUL 1990), Kluwer, Deventer 1990. In ontkennde zin nog betrekkelijk recent R.H. Stutterheim, *NJB* 2002, p. 653–656.

2. PG boek 6, art. 6.3.1.5., p. 662.

3. Vgl. A.J.O. baron van Wassenaer van Catwijk, *RM Themis* 1992, p. 441.

4. Zie *Onrechtmatige daad I* (oud) (De Groot), nrs. 352 e.v. en de oudere rechtspraak in *Onrechtmatige daad* (Jansen), art. 166, aant. 6.

5. Vgl. Boonekamp, a.w., p. 18.

band treft men in de rechtspraak tamelijk uiteenlopende formuleringen aan. In de literatuur is de meest uitvoerige analyse die van Boonekamp, die concludeert dat voor handelen in groepsverband nodig is dat de gedragingen plaatsvinden in een *bewuste samenhang*. Daarvoor is op zijn minst nodig "dat blijkt van bewustzijn bij de individuele deelnemers dat anderen naast hen met hetzelfde bewustzijn van gemeenschappelijk optreden bij bepaalde gedragingen in groepsverband betrokken zijn."⁶ Hoe men het antwoord op de deelnemingsvraag ook precies wil formuleren, waar het hier om gaat is dat niet valt in te zien waarom het in de sleutel van art. 6:166 anders zou luiden dan in de sleutel van 6:162. En daarmee is het onderscheid tussen beide benaderingen niet meer dan een academische kwestie.

5. In bovenstaande zaak had de gedaagde zijn aansteker uitgeleend aan anderen die daarmee hebben brand gesticht. Hij was strafrechtelijk veroordeeld wegens het medeplegen van dat strafbare feit. Onder die omstandigheden lijkt mij zonder meer te zijn voldaan aan het vereiste van "bewuste samenhang", of men dat nu ziet als een noodzakelijk stap in de analoge toepassing van art. 6:166, of als een noodzakelijke stap om te kunnen concluderen tot mededaderschap in het kader van de toepassing van art. 6:162. In beide gevallen had de gedaagde moeten worden aangemerkt als lid van een groep waarvan het handelen in causaal verband stond met de schade. Deze gedaagde had de dans niet mogen ontspringen.

prof. mr. A.J. Akkermans
hoogleraar privaatrecht aan de VU, tevens redacteur van dit tijdschrift

Risico-aansprakelijkheid

54

Hof van Justitie EG
9 februari 2006, nr. C-127/04
(mrs. Jann Schiemann, Lenaerts, Juhász, Ilešič)
(concl. A-G Geelhoed)
Noot mw. mr. C.J.M. van Doorn en mw. mr. S.B. Pape

Prejudiciële vraag. Productenaansprakelijkheid. Verjaringstermijn. Producent.

[Richtlijn 85/374/EEG art. 1, 3, 7, 11; BW art. 6:185 lid 1 sub a, 6:187 lid 2-4, 6:191 lid 2]

Het Engelse jongetje O'Byrne wordt in november 1992 gevaccineerd en loopt ernstig letsel op. O'Byrne (verder: eiser) stelt in november 2000 op grond van de in Engels recht omgezette Richtlijn Productaansprakelijkheid de Engelse vennootschap APMSD aansprakelijk voor de geleden schade. Later blijkt niet 100%-dochtervennootschap APMSD, maar de Franse moedervernootschap APSA fabrikant van het eindproduct te zijn. In oktober 2002 stelt eiser alsnog een vordering tot schadevergoeding tegen APSA in. APSA beroept zich op de vervaltermijn van deze vordering: het is meer dan tien jaar (september 1992-oktober 2002) geleden dat APSA het vaccin in het verkeer heeft gebracht door het te leveren aan APMSD. Eiser stelt daarentegen dat deze termijn pas ingaat op het moment dat APMSD (datum onbekend) het vaccin leverde aan het ziekenhuis. Pas dan is sprake van "in het verkeer brengen".

De High Court of Justice van Engeland & Wales heeft de behandeling van onderhavige zaak geschorst en het Hof van Justitie de navolgende prejudiciële vragen voorgelegd: Op welke wijze moet het begrip "in het verkeer brengen" van art. 11 Richtlijn Productaansprakelijkheid (zie ook art. 6:185 lid 1 sub a en 6:191 lid 2 BW) worden uitgelegd? Is een nationale rechter bevoegd een partij in de plaats te stellen van een andere partij in het geval dat een rechtsvordering tegen een vennootschap is ingesteld die ten onrechte als "producent" wordt gezien, terwijl dit product is geproduceerd door een andere vennootschap?

6. Boonekamp, a.w., p. 95.